

OPONENTSKÝ POSUDOK

k dizertačnej práci

Názov dizertačnej práce: *Vývoj prokuratury v okrese Trutnov v letech 1949 - 1993*

Doktorand: Veronika Jarolínová

Pracovisko: Katedra právních dějin, Právnická fakulta Univerzity Karlovy

Študijný program: Teoretické právní vědy

Vypracoval: prof. JUDr. PhDr. Tomáš Gábriš, PhD., LL.M., MA

Pracovisko: Katedra teórie práva a sociálnych vied, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Ako oponent dizertačnej práce sa vzhľadom na účel oponentského posudku ako nástroja na spripomenkovanie výsledkov doktorandského výskumu na nasledujúcich riadkoch vyjadrím postupne k jednotlivým aspektom a nárokom, ktoré by vo všeobecnosti mala každá dizertačná práca zohľadňovať a splňať, a to najmä:

- a) *k aktuálnosti zvolenej témy,*
- b) *k zvoleným metódam spracovania,*
- c) *k dosiahnutým výsledkom s uvedením, aké nové poznatky dizertačná práca prináša,*
- d) *k prínosu pre ďalší rozvoj vedy,*
- e) *či dizertačná práca splnila sledovaný cieľ.*

Ad a) Autorka v dizertačnej práci spracúva problematiku dejín inštitúcie prokuratúry, a zároveň problematiku dejín právnických profesií, konkrétne profesie prokurátorskej, ako inštitútu príznačného pre špecifické obdobie vo vývoji práva v Československu, započaté po roku 1948. Táto inštitúcia a profesia, ovplyvnená sovietskymi vzormi, pritom bola v dnešnej Českej republike už koncepcne opustená a nahradená inštitúciou štátneho zastupiteľstva, na Slovensku však dodnes prokuratúra predstavuje aktuálny inštitút, hoci už medzičasom s transformovanými úlohami a v rekonštruovanom civilnom procese už aj s obmedzenými funkciami. Ako dobový garant socialistickej zákonnosti je tak inštitúcia prokuratúry z českého pohľadu možno už len dobovou právnohistorickou zaujímavosťou, zo slovenského pohľadu je však stále zdrojom dodnes pretrvávajúcej (hoci modifikovanej) koncepcie ochrany zákonnosti. Preskúmanie zrodu a vývoja prokuratúry v rokoch 1949 až 1993, hoci „iba“ na úrovni regionálnych dejín – na

príklade okresu Trutnov, je tak záslužným a minimálne z pohľadu Slovenskej republiky a jej prežívajúcej tradície prokuratúry aj vysoko aktuálnym počinom.

Ad b) Autorka postupuje tradičnou metodológiou a metodikou, pestovanou v odbore dejín štátu práva, resp. vo vednej disciplíne histórie. Postupuje chronologicky, využíva priamu metódu práce s archívnymi prameňmi, kritiku prameňov a ich interpretáciu. Ako na špecifikum práce možno z metodologickej stránky upozorniť na metódu sondy (vzhľadom na množstvo archívnych prameňov) a metódy príznačné pre „*oral history*“. Analyzovaná dobová právna úprava je vždy zasadzovaná do spoločenského kontextu a súvislostí vývoja celého právneho poriadku, napríklad v prípade prepájania dejín právnej úpravy prokuratúry s dejinami verejnej správy (transformácie okresov), či v prípade objasňovania štatistického vývoja kriminality v závislosti od meniacich sa priorit režimu a od osobitnej právnej úpravy drobných deliktov (rozhodovaných dobovo aj miestnymi ľudovými súdmi, či následne vyčlenených do osobitnej kategórie prečinov). Súčasťou metodologického inštrumentária práce sú vo veľkej miere aj štatistické metódy, ktorých výsledky sú podávané vo forme grafov. Prácu treba oceniť osobitne aj z pohľadu bohatej a dôkladnej heuristiky dobovej aj neskoršej literatúry – hoci autorka prehliadla nedávny počín slovenskej právnohistorickej spisby – dielo Čentěš, Jozef – Považan, Michal – Šanta, Ján: *Dejiny prokuratúry na Slovensku*, Bratislava: ATTICUM, 2014.

Ad c) Dizertačná práca predstavuje špecificky poňatý výskum skúmanej problematiky, a to pohľad do veľkej miery štatistický – vzhľadom na prácu primárne s prameňmi registratúrnymi, spisovou agendou a jej deľbou. Túto štatistickú problematiku dizertantka zasadzuje do širšieho kontextu historického a politického, a dokonca aj ekonomického a geografického – poukazujúc napr. na závislosť druhov trestnej činnosti od toho, či ide o turistický región a pod. Autorka sa však zároveň zameriava aj na vybrané špecifické problémy spojené s činnosťou prokuratúry v sledovanom období, napr. na problematiku prokurátorského dozoru a dohľadu, či problematiku vzťahu prokuratúry k správne súdnictvu a jeho úlohám. Práca tak v sumáre prináša sondážny pohľad na inštitucionálny vývoj prokuratúry na regionálnej úrovni okresu Trutnov, zasadený do širšieho spoločenského kontextu, a to v podmienkach dvojnásobnej transformácie – najprv na prokuratúru sovietskeho typu a následne opustenia tohto konceptu v prospech štátneho zastupiteľstva.

Ad d) Prínos pre ďalší rozvoj vedy predstavujú jednak metodologické prístupy autorky (štatistické hodnotenie vývoja a činnosti prokuratúry, kriminality, resp. iných druhov agendy

dobovej prokuratúry), ktoré môžu slúžiť ako inšpirácia pri spracúvaní podobných prác a tém. Prínosným je tiež naznačenie závislosti inštitucionálneho vývoja a agendy skúmanej inštitúcie od spoločenských, právnych, ekonomických, geografických a personálnych faktorov, čím autorka otvára priestor pre formulovanie osobitného právnohistorického metodologického prístupu k inštitúciám a ich vývoju v právnych dejinách.

Ad e) Autorkou vytyčené ciele boli čiastočne naplnené – vznik okresnej prokuratúry v Trutnove bol začlenený do historického kontextu vývoja úradov verejnej žaloby v rokoch 1949-1993. S ohľadom na rozsah, stav a charakter dostupných prameňov bolo hlavné zameranie práce postavené najmä na zhromaždení štatistických údajov z dostupných evidenčných a registratúrnych pomôcok vedených okresnou prokuratúrou v rámci trestnoprávnej agendy, agendy všeobecného dozoru a agendy občianskosúdneho dozoru, a na následnom vyhodnotení týchto dát. Ďalej sa podarilo takmer kompletne zostaviť personálne obsadenie Okresnej prokuratúry v Trutnove v priebehu jej existencie.

Po formálnej aj materiálnej stránke práca spĺňa všetky náležitosti dizertačných prác, čo do rozsahu aj obsahu. Zároveň spĺňa všetky náležitosti korektného zaobchádzania s prameňmi a literatúrou. Citačná norma je konzistentná.

Prácu doporučujem k obhajobe pred príslušnou komisiou pre obhajobu dizertačnej práce.

V rámci obhajoby by som rád počul odpovede na nasledujúce dve otázky:

- 1.) Predstavte historické a súčasné typy prokuratúry a zarad'ite do nich československý model.*
- 2.) Porovnajte súčasný systém štátneho zastupiteľstva v ČR so systémom prokuratúry v dnešnej SR a v dobovom Československu.*

V Bratislave dňa 21.8.2018

prof. JUDr. PhDr. Tomáš Gábriš, PhD., LL.M., MA